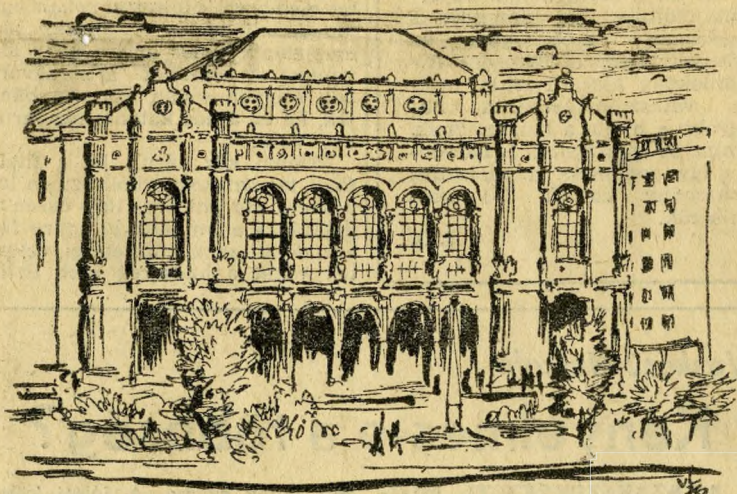

244

A Vigadó sorsa

A pesti Duna-parton nézelődők a mai kép, a bedeszkázott épület láttán nem sejthetik, hogy hosszú hanyattatás után jövőre elkészül a Vigadó épülete. Kívül eredeti szépségében, belül korszerűsítve, a régi architektúra elemeinek megőrzésével állítják helyre Feszli Fri-gyes remekművű alkotását. Erről szól cikkünk a 9. oldalon.

Átadás 1977-ben

A Vigadó sorsa

A pestieknek — úgy látszik — valahogy nincs szerencsájuk a Vigadóval! Mert az elképzelés, hogy a Duna bal parti településének is legyen redoutja, azaz emberek sokaságát vonzó bálterme, vigalmi központja, bizony, tavaly volt 200 éves. És, ha jól utánaszámolunk, még száz esztendőnyi sem volt az az idő, amelyet az épület falai között tölthettek Pesti-Buda polgárai.

Annak idején az alapok lerakásától az ünnepélyes megnyitóig kerekén harminc év telt el: az építőmester, *Pollack Mihály* 1833. január 13-án érezhette, hogy munkája gyümölcse beérett. Igaz, hogy az épületen még visszavonulásáig, 1844-ig talált szépítgetni valót, de a Vigadó állt a Duna pesti partján, a mai Deák Ferenc és Vigadó utca közötti területen.

A Vigadó első újjáépítését az osztrák Hentzi tábornoknak „köszönhetjük”. A generális ugyanis 1849-ben, amikor a magyar honvédek Buda várát ostromolták, szétlővette az épületet, és csak tíz évvel a harcok után kezdődött meg a helyreállítás. A munkára pályázó építészek neve között váratlanul tűnt föl *Feszli Frigyes*. És hogy végül ő kapta a megbízatást, abban talán bátyjának, *Feszli Agoston* városi tanácsnoknak is volt némi szerepe! Mindenesetre a Vigadó és Pest nem járt rosszul a kőbányai építőmesterrel. *Feszli* ugyanis nem helyreállította, hanem újraépítette, újjáálmodta a Vigadót. Munkájáról így vélekedik a mértékadó szaktudomány: „E nagyszerű alkotásban *Feszli* ragyogó, szinte fékezhetetlen fantáziája nyilvánkozott meg. Azok a francia és keleti arab díszítő motívumok, amelyek más építészeknél csak vérszegény díszítő elemek maradtak, az ő keze alatt káprázóan csillogó életre keltek. Az a mód, ahogyan utánoz, már nem utánzás: képzelőerejének kohójában az átvett elemek újraszülettek.”

Ez a Vigadó, amelynek homlokzati pilléerein *Stróbl Alajos* és *Donát Gyula* szobrai álltak, belül *Lotz Károly* és *Than Mór* festői díszítették a falakat, hangversenytermében *Liszt Ferenc* és — századunkban — *Pablo Casals* koncertezett, a második világháborúban, Budapest ostrománál csaknem teljesen elpusztult. A tető, a felső emelet födéme, valamint az északi és a déli homlokzat egy-egy része leomlott. Az épület hosszú ideig tető nélkül állta az időjárás viszontagságait, s ezek az esztendők talán többet ártottak a fölbecsülhetetlen értékű freskóknak, mint a bombák és a lángnyelvek. Az illetékes szakvélemény szerint a falfestmények 1945-ben még helyrehozhatók lettek volna, most azonban már csak töredékeiket tudják megmenteni a Képzőművészeti Alap ügyes kezű restaurátorai: *Illés János* és társai.

És ezzel a Vigadó történetének jelenéhez érkeztünk. Az elmúlt harmincegy esztendőben kétszer adtak megbízást az újjáépítési tervek elkészítésére: 1952-ben és a hatvanas évek elején. Ez utóbbi alapján épült fel az egykori

Haas-palota helyén a Vörösmarty téri irodaház. A Vigadó műemlék szárnyának helyreállítása, amely *Tiry Györgynek*, a Középülettervező Vállalat építészeinek a feladata, azonban még tart. S a Vigadó téri látványból a laikus külső szemlélő úgy ítélheti meg, hogy eltart még jó ideig! Ráadásul nemrégiben olvashattuk a napilapok apróbetűs közleményei között, hogy az eredeti állapotról készült színes fényképeket és diapozitíveket kérnek kölcsön a műemlék épület belsejének helyreállításához.

A csipkelődésre hajlamos pestiek erre azt mondták: jókor! A tájékozottabb, ám rosszabb májú polgárok pedig azt emlegették, hogy *Feszli*nek mintha kevesebb idő kellett volna a munkához! Valóban, de... Először is a látvány — az elvarázsolt kastélyhoz hasonló, bedeszkázott épület — ezúttal valóban csal. Az átadás határideje ugyanis igen közeli: a jövő esztendő. Másodsor: az egykori építész több mint 100 évvel ezelőtt nem „szorították” olyan szigorú műemlékvédelmi előírások, mint a maiakat: tervezőket és kivitelezőket, a Középületépítő Vállalat dolgozóit egyaránt. A műemléki konzulens, *Gerő László* professzor tevékenységére ennek ellenére nem a kérélnthetetlen szigorúság, hanem a nagy tudású, hozzáértő segítség a jellemző. És erre a korabeli dokumentumok felhasználásával készült igényes tudományos terv mellett is, szükség van.

Bizony, nem volt könnyű dolga a műemléki tervezőnek, *Czágány Istvánnak* és *Fehérvári Sándorné* belső építésznek, de nem panaszkodhatott a feladatok egyszerűsége miatt a statikus: *Petró Bálintné* és a gépész: *Réty Imre* sem.

Milyen lesz hát ez az új Vigadó, amelynek helyreállításáért a szakma színe-java fogott össze? *Kulcsár Sándor*, a Művelődésügyi Beruházási Vállalat mérnöke, az építkezés műszaki ellenőre lelkesedéssel beszél erről.

Tehát: az előcsarnok, a lépcsőház és a nagyterem eredeti szépségében őrzi majd *Feszli Frigyes* emlékét. E hangulat varázsát nem töri meg a korszerű technika, amelynek berendezései — a központi fűtés, a klíma, a szellőzés — a szem elől rejtve szolgálják kényelmünket. A rádió, a televízió és a Hanglemezgyártó Vállalat a nagy koncertterem szomszédságában kap stúdiókat, így bármikor mód nyílik helyszíni közvetítésekre, hanglemezfelvételekre. A 600 személyes hangversenyterem átalakítható lesz bálteremmé. A földszint déli része és az első emelet a képzőművészet: időszakos tárlatoknak ad majd otthont. Az északi oldalon, a Vigadó utca felől rendezik be a sörözőt.

A pesti Vigadó helyreállításával, amelyre körülbelül 150 millió forintot költenek, a kulturális tárca kiemelt beruházása válsól meg. És bármennyire hosszúnak érezzük is a munkára fordított időt, nem kétséges, hogy egyszer még azt mondjuk: megérte!

Borbás Katalin